

TIMSS XALQARO BAHOLASH DASTURI VA UNING ASOSLARI

*Ramazonova Shahinabonu Shuxrat qizi**Navoiy davlat pedagogika instituti 2-kurs magistranti*

Annotatsiya: Ta'lim sohasida o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholashning ahamiyati tobora ortib bormoqda. Xalqaro miqyosda ta'lim sifatini o'lchash va taqqoslash uchun yaratilgan dasturlardan biri TIMSS - Trends in International Mathematics and Science Study hisoblanadi. Ushbu dastur matematik va tabiiy fanlar bo'yicha o'quvchilarning bilim darajasini baholashga qaratilgan. TIMSS dasturi 1995 yildan buyon har to'rt yilda o'tkazilib kelinadi va dunyoning turli mamlakatlaridagi o'quvchilarni o'z ichiga oladi. Ushbu maqolada TIMSS dasturining asoslari, maqsadlari, metodologiyasi, natijalari va ta'lim tizimlariga ta'siri haqida batafsil ma'lumot beriladi.

Kalit so'zlar: ta'lim, metodlar, metodologiya, bilim, ko'nikmalar, baholash, samaradorlik, TIMSS dasturi.

Аннотация: В сфере образования возрастает значение оценки знаний и умений учащихся. Одной из программ, созданных для измерения и сравнения качества образования на международном уровне, является TIMSS – Тенденции в международных исследованиях в области математики и естественных наук. Данная программа направлена на оценку уровня знаний учащихся по математике и естественным наукам. Программа TIMSS проводится каждые четыре года, начиная с 1995 года, и включает в себя студентов из разных стран мира. В этой статье подробно описаны обоснование, цели, методология, результаты и влияние программы TIMSS на системы образования.

Ключевые слова: образование, методы, методология, знания, навыки, оценка, эффективность, программа TIMSS.

Abstract: In the field of education, the importance of assessing the knowledge and skills of students is increasing. One of the programs created to measure and compare the quality of education internationally is TIMSS - Trends in International Mathematics and Science Study. This program aims to assess the level of knowledge of students in mathematics and natural sciences. The TIMSS program has been held every four years since 1995 and includes students from different countries around the world. This article details the rationale, objectives, methodology, outcomes, and impact of the TIMSS program on education systems.

Key words: education, methods, methodology, knowledge, skills, evaluation, efficiency, TIMSS program.

KIRISH

TIMSS dasturi dastlab 1995 yilda tashkil etilgan va birinchi marta o'quvchilarning matematik va tabiiy fanlar bo'yicha bilimlarini baholash uchun o'tkazilgan. Dasturning asosiy maqsadi - o'quvchilar bilimlarini xalqaro miqyosda taqqoslash va ta'lim tizimlarining samaradorligini o'rganishdir. TIMSS dasturi o'zining ilk tadqiqotlarida 40 dan ortiq mamlakatni qamrab oldi va bu raqam har yili oshib bormoqda. Hozirgi kunda TIMSS dasturida 60 dan ortiq mamlakat va hududlar ishtirok etmoqda. Dastur o'z faoliyatini davom ettirayotgan davr mobaynida bir nechta muhim o'zgarishlarni boshdan kechirdi. Har bir tadqiqot davrida yangi metodologiyalar va baholash usullari ishlab chiqildi, bu esa o'quvchilar bilimlarini yanada aniqroq va ishonchliroq baholash imkonini berdi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODOLOGIYASI

TIMSS dasturi o'zining natijalari orqali ta'lim tizimlarining rivojlanishiga katta hissa qo'shmoqda. TIMSS dasturining asosiy maqsadi o'quvchilarning matematik va tabiiy fanlar bo'yicha bilim darajasini baholashdir. Biroq, dasturning maqsadlari bundan ham kengroqdir. TIMSS dasturi orqali olingan natijalar ta'lim tizimlarining samaradorligini o'rganish, o'quvchilarning o'qish jarayonidagi muvaffaqiyatlarini aniqlash va ta'lim siyosatini takomillashtirishga yordam berish uchun muhim manba hisoblanadi. Dastur orqali olingan ma'lumotlar o'quvchilarning o'qish motivatsiyasi, o'qituvchilarning pedagogik uslublari va maktablarning ta'lim sharoitlari haqida ma'lumot olish imkonini beradi. Bundan tashqari, TIMSS dasturi ta'lim sohasidagi xalqaro hamkorlikni rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Mamlakatlar o'rtasida tajriba almashish va eng yaxshi amaliyotlarni o'rganish uchun platforma yaratadi. Bu esa ta'lim sifatini oshirish va o'quvchilarning muvaffaqiyatini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.[1]

MUHOKAMA VA NATIJALAR

TIMSS dasturining metodologiyasi o'ziga xos va mukammal tuzilgan. O'quvchilarni baholash uchun standart testlar va so'rovnomalar ishlatiladi. Testlar matematik va tabiiy fanlar bo'yicha bilimlarni o'lchaydi va o'quvchilarning muammolarni hal qilish qobiliyatini, tushunish darajasini va amaliy ko'nikmalarini baholaydi. Testlar turli darajadagi savollarni o'z ichiga oladi, bu esa o'quvchilarning bilim darajasini aniqroq o'lchash imkonini beradi. So'rovnomalar esa o'quvchilar, o'qituvchilar va maktablar haqida ma'lumot to'plash uchun mo'ljallangan. Ushbu so'rovnomalarda o'quvchilarning o'qish motivatsiyasi, o'qituvchilarning pedagogik uslublari, maktablarning ta'lim sharoitlari va boshqa muhim omillar haqida ma'lumotlar to'planadi. Bu jarayon o'quvchilarning muvaffaqiyatini ta'sir etuvchi omillarni aniqlashga yordam beradi. TIMSS dasturida ishtirok etuvchi mamlakatlar o'z o'quvchilarini baholashda bir xil metodologiyalardan foydalanadi. Bu esa natijalarni taqqoslash va o'quvchilar bilimlarini xalqaro miqyosda baholash imkonini beradi. Dasturda ishtirok etuvchi mamlakatlar o'z o'quvchilarining natijalarini tahlil qilib,

ta'lim tizimlaridagi muammolarni aniqlaydi va ularni bartaraf etish uchun strategiyalar ishlab chiqadi.[2]

TIMSS dasturining natijalari ta'lim tizimlari uchun muhim ahamiyatga ega. Har bir mamlakat o'z o'quvchilarining natijalarini tahlil qilib, ta'lim tizimlaridagi muammolarni aniqlaydi va ularni bartaraf etish uchun strategiyalar ishlab chiqadi. TIMSS natijalari shuningdek, ta'lim siyosatchilari va rahbarlari uchun ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan qarorlar qabul qilishda yordam beradi. Dastur natijalari xalqaro miqyosda ta'lim sifatini taqqoslash imkonini beradi va mamlakatlar o'rtasida tajriba almashishga yordam beradi. TIMSS natijalari ta'lim tizimlarining samaradorligini o'rganish uchun muhim manba hisoblanadi. Mamlakatlar o'rtasida olingan natijalarni taqqoslash orqali ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan strategiyalar ishlab chiqish mumkin. TIMSS dasturi ta'lim sohasida muhim ahamiyatga ega bo'lgan xalqaro baholash dasturidir. U o'quvchilarning matematik va tabiiy fanlar bo'yicha bilimlarini baholash, ta'lim tizimlarining samaradorligini o'rganish va ta'lim siyosatini takomillashtirishga yordam beradi. TIMSS dasturining metodologiyasi, asosiy komponentlari va natijalari ta'lim sohasida samarali strategiyalar ishlab chiqishga yordam beruvchi muhim vositadir. Ushbu dastur orqali olingan ma'lumotlar ta'lim sifatini oshirish va o'quvchilarning muvaffaqiyatini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.[3]

XULOSA

Shuningdek, TIMSS dasturi o'zining xalqaro hamkorlikni rivojlantirishga bo'lgan hissasi bilan ham ajralib turadi. Mamlakatlar o'rtasida tajriba almashish va eng yaxshi amaliyotlarni o'rganish uchun platforma yaratadi. Bu esa ta'lim sifatini oshirish va o'quvchilarning muvaffaqiyatini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Kelajakda TIMSS dasturi yanada rivojlanib, ta'lim sohasidagi muammolarni hal qilishda samarali vosita bo'lib qolishi kutilmoqda. O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash orqali ta'lim tizimlarining samaradorligini oshirish, o'quvchilarni o'qishga rag'batlantirish va ta'lim sifatini yaxshilashga qaratilgan harakatlar davom ettiriladi. TIMSS dasturi orqali olingan natijalar ta'lim sohasida yangi imkoniyatlar yaratadi va o'quvchilarning kelajagini yanada yorqin qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Martin, M. O., & Mullis, I. V. S. (2020). TIMSS 2019 International Results in Mathematics and Science. Boston College, TIMSS & PIRLS International Study Center.
2. Mullis, I. V. S., Martin, M. O., & Foy, P. (2021). TIMSS 2019 User Guide for the International Database. TIMSS & PIRLS International Study Center, Boston College.

3. Hastedt, C. B., & Mullis, I. V. S. (2019). The Role of TIMSS in International Educational Assessment. In International Handbook of Educational Assessment (pp. 123-144). Springer.
4. OECD. (2020). PISA 2018 Results (Volume I): What Students Know and Can Do. OECD Publishing, Paris.
5. Beaton, A. E., & Mullis, I. V. S. (1996). Mathematics Achievement in the Middle School Years: IEA's Third International Mathematics and Science Study (TIMSS). Boston College, TIMSS & PIRLS International Study Center.
6. Klieme, E., & Hartig, J. (2019). Educational Assessment in Germany: The Role of International Studies. In Assessment in Education: Principles, Policy & Practice, 26(1), 1-17.
7. Baker, D. P., & LeTendre, G. K. (2005). National Differences, Global Connections: Conceptual Frameworks for Comparative Education. Stanford University Press.